

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno . . . 40 K
mesečno 40 .
za inozemstvo . . . 100 .
—
Oglasi za vsak mm višine
stolpca (58 mm) . . 4 K
mali oglasi do 30 mm
stolpca (58 mm) . . 4 .

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/2
Telefon št. 72.
Upravništvo:
Krajska ulica št. 64
Telefon št. 88.
Račun kr. pošt. ček. urada
št. 11.842.

Ljubljana, 8. marca.

Marginalia mesto uvodnika.

«Tatiček Masaryk» je obhajal te dni 72letnico svojega rojstva. Ob tej priliki so si njegovi učenci polagali račune tudi o dejstvu, da niti na Češkem ni v vse sloje prodrlo razumevanje za veliko življenjsko delo voditelja češke in učitelja naše revolucije. Mnogi, — in razumnosti še danes ne vidi, — da sta češkoslovaška in Jugoslavija, stvorjeni v vojnem prevratu, vendar sadovala aktivne, sebi vedno zveste volje, stremiljena, programa.

Masaryk je v Genovi 1. 1915. izjavil, da gre češki revoluciji v vojni za moderno rešitev vprašanja avtoritete. Predsednik bratske države nam od dne do dne dokazuje, kako razumeva to svoje načelo vladanja: Avtoriteta razuma in razlogov, avtoriteta dobre volje je več ko katerakoli še tako lepo napisana ustava.

Politično življenje narodovo je odvisno od tega, koliko kulturnih tvorcev narodovega javnega življenja veruje v to avtoriteto razuma in dobre volje, — in koliko njih razumu in dobri volji nasprotuje in se tako istoveti z onimi, ki tvorijo «eno samo reakcionarno maso» ter pomagajo razkroju hote, namenoma, s kopico dan na dan se pripravljajočih fraz, sumničen, očitkov, s kritiko, ki razdira, razjeda, sramoti, hujša, obrekuje, rovari. — Semper aliquid haeret.

O nastanku naše države in o vlogi, ki so jo pri tem med vojno imeli naši učenci Masaryka, je razširjeno dokaj napačnih mnenj. Gotovo je, da nismo prejeli Jugoslavije od zapadnoevropskih mogotcev v dar, za neke usluge, ampak da smo jo dobili, ker je tako hotela vodilna manjšina v sicer neprobujenem narodu. Da je nismo dobili perfektno, ampak kakršna je izšla iz kaosa vojne, — ni naša krivda. In vendar so v teh nedostatih našli glavni agitacijski material oni, ki so vedno hoteli nekaj, kar je manj ko Jugoslavija.

Politična borba pri nas se bje med konsekvntno demokratijo in med onimi, ki te konsekvntne demokratije niso nikdar poznali niti priznali, ne prej ne sedaj.

Nemški narod, ki ima politično šolo za seboj, se je naučil misliti. Narod, ki je sam priznaval, kar so mu na zapadu očitali, — namreč, da je «ein unpoltisches Volk», — nam daje danes vzgled. Predsednika Eberta so pred dnevi v velikem mestu, pri ofiijeljni priliki burno pozdravili nacionalistično - monarhistični akademiki. Niso bili strankarji; pri tisti priliki je Ebert zastopal celi «Reich» in tudi monarhisti so mu priredili ovacijo.

To je danes pri nas nemogoče. Nemogoče, ker ideje konsekvntne demokratije niso prešle v ljudstvo, niti v najbolj poklicane sloje inteligence, in najmanj razumevanje za avtoriteto razuma, razlogov, dobre volje.

O avtoriteti in svobodi je F. W. Förster napisal delo, ki izzvenj v izpoved vere v duševni prerod v univerzalnosti. Försterja nam je nekoč klerikalni tisk citiral. Toda ne v duhu njegovega, ampak svojega. In vendar bi bil na temelju Förster - Masaryk tako zelo mogoč sporazum političnih strank, — ob enem samem načelu, ki ga je Förster porabil za motto: In necessariis, in dubiis libertas, in omnibus caritas.

In necessariis unitas? Glej memorandum, izročen Consulti; glej izrek: «Italijanski vladni ne verujemo nič, svoji pa ne mnogo več.»

In dubiis libertas? Glej poizkuse «sporazuma» pri nas, od dneva, ko se je konstituenta sestala, pa do danes.

In omnibus caritas? Glej pljuvalni dvoboj Protić - Cievarić, hereigonsko gonjo proti Pribeževiću, obrekovalno kampanjo proti «bankokratam» itd. In glej «Stražino» izjavo, da bo svoje nasprotnike tolkla in sramotila, ker tako je ukazal Mahnić.

Gosp. dr. Žerjav je tvegaj za Jugoslavijo svoje življenje, in je bil med njenimi tvorci. Včeraj se je zgovarjal pred sodiščem kulturni delavec, ker je tega pravega narodnega delavca obrekoval, češ, da je «korupten», politično korupten.

To so le marginalia.
Morda pa le povedo, zakaj se bori-mo proti demagogiji za demokratijo. Zato, ker verujemo v demokratijo in v zmago jugoslovanstva.

Amerika se ne udeleži genovske konference

PESIMISTIČNO NA- ZIRANJE V EVROPSKI GOSPODARSKI OBNOVI.

London, 9. marca. (Izv.) Iz Washingtona javljajo: Nota, v kateri Amerika odklanja udeležbo na washingtonski konferenci, veli med drugim, da se Zedinjene države ne morejo udeležiti nobene evropske konference, ker menijo, da so evropski narodi zamudili potrebne korake, ki bi mogli vzpostaviti normalno gospodarsko življenje.

LENIN PRIDE V GENOVO.

Moskva, 9. marca. (Izv.) Lenin je imel 6. marca na kongresu novinskih delavcev govor o predstoječi genovski konferenci in vlogi, ki jo bo na konferenci igrala sovjetska Rusija. Izrazil je upanje, da bo mogel osebno iti v Genovo in da bo mogel Lloyd Georgu izjaviti, da se ne sme norčevati iz Rusije.

Reka in Italija

Pariz, 9. marca. (Izv.) Iz Reke javljajo: Nacionalistični poslanec Benet in bivši predsednik d'Annunzijeve vlade Giurati, ki ga je rimska vlada odposlala na Reko, da se informira o političnem položaju na Reki, se je prijavil za predsednika reške vlade. Ta vest je zelo razburila politične kroge v Rimu. Kakor poročajo italijanski listi, je italijanska vlada posredovala, da bi dosegla odstop Giuratija. Ako bi Giurati ostal na svojem mestu, bi italijansko-jugoslovanski odnosi postali zelo kočljivi. Z druge strani se poudarja, da se mesto reškega guvernerja ne da združiti z mandatom italijanskega poslanca.

Beograd, 9. marca. (Izv.) V zvezi z zahtevo naše vlade, ki je zahtevala v Rimu izvršenje rapalske pogodbe, je sinoči ita-

London, 9. marca. (Izv.) Kakor javlja Renterjev urad, je indijska vlada poslala v London brzojavko, kjer veli, da smatra pred pričetkom genovske konference za potrebno opozoriti angleško vlado na to, kako silno potrebno smatrajo Indijci revizijo svetovne mirovne pogodbe. V brzojavki se indijska vlada zelo energično zavzema za neutralizacijo morskih očin, za jamstva v prid narodnostnim manjšinam in za vrnitev Tracije, Smirne in Carigrada Turčiji.

Berlin, 9. marca. (Izv.) Iz Londona javljajo, da se lord Curzon 21. ali 22. t. m. sestane s francoskim ministrom pred-prednikom, da razpravlja z njim vprašanja bližnjega vzhoda in da obenem prične razgovore glede sestave dnevnega reda genovske konference.

lijanski opravnik v Beogradu posetil zunanega ministra in mu javil, da bo italijanska vlada nemudoma izvršila obveznost rapalske pogodbe, čim izreče ital. parlament zaupnico vladi. Parlament se sestane dne 16. t. m.

Nov jugoslovansko-italijanski incident

Naš zadrski konzulat napaden.

Split, 9. marca. (Izv.) Sinoči je dospel semkaj jugoslovanski konzul v Zadru, Cincarmarković, ki je zbežal iz Zadra, kjer so Italijanci tekotem včerajšnjih demonstracij vdrl v jugoslovanski konzulat in razbili pohištvo. V poslopiju je bil samo sluga, ki je italijanašem ušel.

Beograjska konferenca Male antante

Beograd, 9. marca. (Izv.) Danes ob 4. popoldne so se sestali delegati Male antante in Poljske v slavnostno okrašeni dvorani oficirskega doma k ekonomsko finančni konferenci. Vseh udeležencev konference je 22. Otvoritev seji so prisostvovali vladni, beograjski župan, predstavniki raznih korporacij in nekaj osebnosti iz političnega in gospodarskega življenja. Ob posebni mizi so prisostvovali zastopniki zunanega in domačega tiska. Otvoritev seje se je za par hipov zakasnila, ker so delegate okupirali zastopniki raznih listov.

Ob 4:20 je zunanji minister z daljšim nagovorom otvoril konferenco in pozdravil zastopnike udeleženihi držav in je izvajal med drugim: Jugoslavija je vezana s svojimi zaveznicami ne le s skupnih interesih, ampak tudi z vzrozi starega prijateljstva in stoletnega skupnega trpljenja. Danes se imajo rešavati vprašanja, ki se tičejo nas vseh. Pripravimo se torej k skupnemu postopanju. Danes tu zbrane države so se že preje poznale. Beograjska konference pa dokazuje tudi voljo k skupnemu velikopoteznemu delu, da zmagamo vsa na genovski konferenci razpravljanja vprašanja. Mi se razumemo med seboj in smo solidarni, zato izražam prepričanje, da bomo v vseh važnih življenjskih vprašanjih skupno na-

stopali. Zanašati se smemo le sam nase in v tem smislu moramo tudi na genovski konferenci delati za obnovo Evrope in obnovo lastnih zemelj. Ni dvoma, da bo delo, ki bo v tem pravcu izvršeno na genovski konferenci, potem tudi imelo dobre uspehe.

Predsednik poljske delegacije gosp. Okanski se je nato zahvalil za povabilo in pozdrav beograjske vlade, ki je omogočila konferenco v Beogradu pod tako ugodnimi izvedli. Pri obnovi Poljske se je pokazala potreba skupnega dela. Izrazil je nado, da bo sodelovanje na genovski konferenci plodonosno. Po kratkem pozdravu romunskega delegata je češkoslovaški poslanik, kot predsednik češkoslovaške delegacije, pozdravil konferenco in se zahvalil za prijazen sprejem delegacije v Beogradu. Poudarjal je, da se je Mala antanta zedinila za skupen program v Genovi in bo tako delala skupno s svojimi velikimi zaveznicami v priskrbi vzajemnosti. Želi vsem zbranim mnogo uspeha pri njih delu.

Otvoritev seje je bila nato zaključena.

Ob 6. uri zvečer so se zbrale delegacije v svrhu izvolitve predsednika in sestave posameznih sekcij, ki bodo delovale v tajnih sejah dva dni, nakar se sestane plenum.

Češko posojilo v Angliji

Praga, 9. marca. (Izv.) Pogajanja za posojilo 10 milijonov funtov potekajo ugodno in bodo kmalu končana. Posojilo bo dala bančna skupina Baring in Komp. Izplačalo se bo v dveh obrokih in se bo razpisalo v Londonu in Newyorku. Podpisovanje se prične takoj po zakoniti odobritvi po praškem parlamentu. Posojilo se bo kotiralo najbrže na londonski in newyorški borzi. Prihodnje dni bo češkoslovaška vlada odobrila pogoje, na kar pride tozadevni predlog na dnevni red zbornice.

Novi kabinet Ponikowski na Poljskem

Varšava, 9. marca. (Izv.) Ker je Ponikowski izjavil, da je pripravljen prevzeti sestavo nove vlade, je sejmski mašal predložil Pilsudskemu sklepe klubovih načelnikov. Nato je Pilsudski poveril Ponikowskemu sestavo vlade. Na ponovnem sestanku z zastopniki Vilne, kateremu je

prisostvoval tudi Ponikowski, zopet ni došlo do sporazuma. Veliko pozornost je povzročil letak komiteja za zaščito države, ki je podpisan od generala Hallerja, v katerem se ostro napada stališče vlade. General Haller stoji blizu narodnim demokratom in velja kot protivnik in rival Pilsudskega.

London, 9. marca. (Izv.) V zdojni zbornici je izjavil Chamberlain na vprašanje, da ne vidi nobenega vzroka za to, da bi se spremenila odločitev medzvezniške konference, po kateri se turška vlada ne povabi na genovsko konferenco.

NOVI NEMIRI V JUŽNI RUSIJI?

Bukarešta, 9. marca. (Izv.) Rumunski listi javljajo, da je pri Podolsku in Odessi izbruhnila nova vstaja proti sovjetski vlad, in sicer vsled vesti o protiboljševskih demonstracijah v Moskvi.

PRED NOVO ORJAŠKO STAVKO V ANGLIJI

London, 9. marca. (Izv.) Pogajanja med delo vdelci in delavci kovinske industrije, da se prepreči izpora dne 11. marca, so se končevalno razbila.

Zakonodajni odbor

Beograd, 9. marca. (Izv.) Danes dopoldne se je sestel zakonodajni odbor k seji, na kateri se je razpravljalo o zakonu glede draginskih dokladov za državne namene in upokojece. Po predsednikovem poročilu je minister dr. Trifković protestiral proti temu, da se naredba baje ni predložila zakonodajnemu odboru, nakar se se debate udeležili poslanci Svetislav Popović, Hohnjec, Lazić in Sušnik. Končno je bila na predlog Popovića ugotovljena, da sta bili naredbi o draginskih dokladah z dne 6. junija in 28. aprila pravočasno predloženi zakonodajnemu odboru. Nato se je razpravljalo o zakonu glede osrednje uprave. Prvi je govoril zemljoradnik Moskovljević, ki je smatral ta zakon za nepopoln in je zahteval ukinitve pasusa o velikih županih in druge izpremembe. Minister dr. Trifković je nato govoril v prilog zakonu in prosil odbor, naj glasuje za sprejetje tega zakona. Pri glasovanju je nato izmed 25 poslancev glasovalo 18 poslancev za zakon, 7 pa proti, s čimer je bil v načelu sprejet. V podrobni debati so bili brez izpremembe sprejeti prvi štirje členi, peti pa je bil ukinjen in šesti sprejet brez izprememb.

Ministrski svet

Beograd, 9. marca. (Izv.) Sinočna seja ministrskega sveta je bila sklicana na zahtevo vojnega ministra, kateremu so bili na seji odobreni krediti za nabavo konjeniških potrebščin v znesku 25.200.000 dinarjev. Ministrski svet je pooblastil ministra za izenačenje zakonov, naj izdela zakon o stalnih seznamih volilcev. Nato je bil odobren še kredit za popravilo dveh monitorjev ter kredit za finančne tiskovine za Hrvatsko in Vojvodino. Finančni minister je predlagal neke ukrepe v svrhu zboljšanja valute. Ti predlogi so bili sprejeti.

Beograd, 9. marca. (Izv.) Na današnji seji ministrskega sveta je bilo sklenjeno da se ima vršiti prihodnji mednarodni invalidski kongres v Beogradu. Ministru za šume in rude je dovoljeno sekanje gozda v raznih krajih Hrvatske, Srbije, Bosne in Hercegovine ter Vojvodine. Sledil je referat ministra za šume in rude o izvršitvi raznih licitacij. Odobren je tudi kredit 750.000 Din za popravilo šleperjev in kot prometni kapital. Minister za narodno zdravje je bil pooblaščen, da sestavi komisijo za pobijanje nalezljivih bolezni in mu stavljen za to na razpolago potrebni kredit. Prometnemu ministru se je dovolila nabava materiala za popravilo prog, in da izroči izkupiček takšnih mark invalidskemu fondu. Seja je bila zaključena po 4 in pol urnem trajanju ob 8 in pol zvečer.

PROJEKT UPRAVNIH SODIŠČ I. STOP.

Beograd, 9. marca. (Izv.) Danes je minister za izenačenje zakona predložil zakonodajnemu odboru projekt o administrativnih sodiščih. V zmislu čl. 6. naj bi se v vsakem okrožju apelacijskega sodišča nahajalo tudi upravno sodišče 1. stopnje. Predlog predvideva 4 takšna sodišča in sicer v Zagrebu, Sarajevu, Beogradu in Skoplju.

Nadaljevanje medstranka ske konference

Beograd, 9. marca. (Izv.) Danes so imeli poslanci demokratskega, kmetijskega in socialističnega kluba iz Slovenije z ministrom za izenačenje zakona konferenco, na kateri so se sporazumeli, da bo za teritorij mariborske oblasti upravno sodišče prve inštanice nameščeno v Celju.

Odobren kredit za bolnice v Sloveniji

Beograd, 9. marca. (Izv.) Danes dopoldne se je v predsedstvu demokratskega kluba vršila s finančnim ministrom konference zaradi kredita za bolnice v Sloveniji. Finančni minister je pristal na to, da se vprašanje ugodno reši, a v današnji ministrski seji je bil v te svrhe odobren potreben kredit od 500.000 Din.

Beograd, 9. marca. (Izv.) Minister n. r. dr. Kukovec se je danes odpeljal iz Beograda v Celje.

NOVI POŠTNI PRAVILNIK.

Beograd, 9. marca. (Izv.) Minister pošte in telegrafa je odobril novi pravilnik, ki ureja celokupni poštni promet v državi. Pravilnik stopa s 1. julijem v veljavo.

Beograd, 9. marca. (Izv.) Z ozirom na nesoglasje, ki se je pojavilo v radikalnem klubu zaradi upravne razdelitve Srbije, se zadnje dni govori, da zakonodajni odbor ne bo izvršil v določenem roku svojega dela, nego da bo imela potem vlada to vprašanje rešiti. Čim se sestane skupščina, bo zakonodajni odbor delal redno v dan, ne kakor sedaj, ko skliče po potrebi.

Beograd, 9. marca. (Izv.) Danes popoldne je imel sejo radikalni klub, ki je določil pet delegatov za pogajanja glede izpremembe zakona o samoupravah. Radikalci bodo zahtevali nekaj znatnejših sprememb v okvirju ustave. «Pravda» piše, da bodo radikalci na skupščinski seji dne 20. t. m. zahtevali, da skupščina ne razpravlja o zakonu o odgoditvi trgovskih plačil v inozemstvu.

Beograd, 9. marca. (Izv.) Na današnji seji zakonodajnega odbora so skušali klerikalci obstruirati z dolgimi in praznimi govori. Socialistični poslanec Jim je nasprotoval, zaradi česar je prišlo med njimi do prepira, ki je bil tako vihar, da je bil predsednik primoran klerikalce ponovno pozvati, naj se obnašajo po parlamentarnem redu.

DALMATINSKA NACIONALISTIČNA OMLADINA.

Split, 9. marca. (Izv.) V nedeljo se vrši tukaj svečanost blagoslovljenja zastave nacionalistične omladine, ki se bo vršila pred cerkvijo v Boludu, kjer je pokopana kraljica Jelena. Iz vse Dalmacije dohajajo dijaške deputacije.

NEUPRAVIČENA OBREMENTEV DRŽAVNE BLAGAJNE.

Zagreb, 9. marca. (Izv.) Današnja «Riječ» trdi, da je dr. Srkulja ogoljufal državo s tem, da je neopravičeno sprejemal pokojnino, za 39.435 K 92 v, dr. Šurmin pa, ki je prejemal plačo vseučilišnega profesorja in obenem plačo ministra n. r., pa za 150.000 K.

VELIK VIHAR V SEVERNI FRANCII IN JUŽNI ANGLIJI.

Pariz, 9. marca. (Izv.) Po vsej Franciji je včeraj divjal velikanski vihar, ki je zlasti v severni Franciji povzročil veliko škodo. V Calaisu, Boulognu, Havru in Lorientu kakor tudi med Francijo in Anglijo je obrežna plova popolnoma ustavljena. Tudi v južni Angliji je divjal vihar. Ladje so bile prisiljene pristati v najbližjih pristanišjih. Iz več krajev dežele javljajo o snežnih viharjih.

London, 9. marca. (Izv.) Vihar, ki je včeraj divjal po južni Angliji in v kanalu La Manche, je najhujši, kar so jih dosedaj doživeli v teh krajih. Dosegel je na uro 108 milj. Dosedanja največja hitrost je znašala 108 milje na uro.

Zopetni spor med Avstrijo in Madžarsko radi Burgenlanda

Dunaj, 9. marca. (Izv.) Na svoji današnji seji se je bavil narodni svet z madžarskimi poizkusi, da bi ob priliki končnovaljavne določitve meje med Avstrijo in Madžarsko dobile še 30 občin Burgenlanda. Vsi govorniki vseh strank so soglasno izjavili, da ne bo noben poslanec odobril take pogodbe, ki pomenja obcutno okrnitev Burgenlanda. Krščansko-socialna in velenemska stranka sta predložili vladi nujne predloge, na katere je kancelar dr. Schober takoj odgovoril. Izjavil je, da se je takoj obrnil na razmejitveno komisijo, na zapadne velesile in na Zvezo narodov, ko je zvedel o namenih Madžarske. Madžarski ministrski predsednik in madžarski poslanik na Dunaju sta mu ponovno zatrdila, da je vprašanje zapadne Madžarske rešeno. Ako stavi sedaj Madžarska nove zahteve, mora on samo ponoviti, kar je rekel v Benetkah: «Prosim, mi smo Evropejci!» Kakor doznava «Wiener Allgemeine Zeitung», so nove madžarske zahteve volkanske. Madžarska zahteva skoraj tretjino Burgenlanda.

ANGLEŠKO-IRSKA POGODBA KONČNO SPREJETA.

London, 9. marca. (Izv.) Dolnja zbornica je v tretjem branju z 295 proti 52 glasovom sprejela zakonski načrt, po katerem stopi v veljavo angleško-irska pogodba.

AVDIJENCA.

Beograd, 9. marca. (Izv.) Današnje ministrske seje se prosvetni minister Svetozar Pribežević ni udeležil, ker ga se tačas sprejel kralj v polurni avdijenci.

So-li Nemci narodna manjšina?

Zgodovina političnih zahtev slovenskega naroda nosi izrazit znak skromnosti. Iste so značaja slovenskega naroda in še bolj pa znak politične mladosti.

Nazvali velikim svetovnim političnim izpremenbam zadnjega časa nismo Slovenci mnogo prišli čez oni štadij, v katerem smo bili koncem vojne. Zlasti se ni naše politično naziranje nasproti našim Nemcem znatno izpremenilo.

Za bivše Avstrije je bil naš najvišji politični ideal: Doseči ravnopravnost z Nemci. Seveda z Nemci, s katerimi nas je življenje vsak čas spravljalo v stik, torej z našimi Nemci. Ti so bili ta čas, dasi sami po številu zelo neznatni, vendar del avstrijskega neništva, ki je bilo nasproti vsem drugim narodnostim v bivši Avstriji politično znatno nadmočno. Nam Slovencem seveda tačas ni na misel prihajalo, da bi hoteli držati ravnovesje s celo nemško avstrijsko grupo; hoteli smo le doseči, da bi bili v političnem pogledu enako upoštevani z našimi Nemci. Zdelo se nam je, če to dosežemo, da dosežemo v svojem narodnostnem političnem razvoju višek in da smo politično saturirani. Politično stanje Slovencev za Avstrije je bilo od tega političnega ideala znatno oddaljeno. Oddaljeno še pred početkom svetovne vojne, še bolj oddaljeno pa tekom svetovne vojne, v kateri se je silno poostiril germanski kurz v Avstriji.

V tem štadiju vpada politične moči slovenske nasproti Nemcem je nenadoma nastopil oktoberski prevrat. Vis inertiae, ki je zakon ne samo v fizikalnem, temveč tudi v duševnem svetu, je bila povod oni izvanredni politični desorientaciji nasproti Nemcem, ki je tako karakteristična za določeno neposredno po prevratu.

Prva naša vlada je namreč izdala naredbi, ki je postavila naše Nemce v Sloveniji v popolno ravnopravnost s Slovenci.

Tedanja vlada je popolnoma prezrla, da je oni neznatni drobec Nemcev, ki je vsled prevrata še ostal v mejah Slovenije, izgubil vso ono resonanco, ono važno ozadje in zaslon, kateri mu je v bivši Avstriji edini dajal ono prevalentno stališče nasproti Slovincem, namreč: oddaljenosti politične peznosti onega nemštva, ki je po prevratu ostalo v novi državni formaciji Nemške Avstrije in ki posledaj iz inozemstva ni moglo imeti nobenega direktnega političnega vpliva na naše interno politično življenje v naši novi državi. Kar je Nemcev po prevratu ostalo, ne more danes, tudi če bi jim dali vse politične pravice, pomeniti spričo svoje numerične neznatnosti, nobene politične poence. Ostalo je Nemcev v Sloveniji tako malo in še ti tako raztreseni, da jih ni mogoče smatrati niti za narodno manjšino.

Toda navzlic idejnemu potresom svetovne vojne in prevrata, se pa žalibog ni poznatno izpremenilo nasproti Nemcem stališče naše slovenske birokracije, prevzete iz bivše Avstrije in prežete onega starega nekritičnega respektu pred nemštvom, zlasti pa ne stališče naših čestitljivih »Wienerwaldnerjev«.

Popolnoma neumljivo bi bilo sicer, da je pred kratkim glasom časopisnih poročil ljubljanske finančne delegacije dovolila mariborskim Nemcem, da smejo davčne napovedi sestavljati v nemščini. Kakor je to dovoljenje presenetljivo, tako je originalna utemeljitev dovoljenja. Mariborski Nemci smejo namreč davčne napovedi vlagati tudi v nemščini, a brez posredovanja notarjev ali advokatov, čes, ker ti morajo obvladati oba jezika. Zanimna nas, katera dva jezika? Nam se namreč zdi, da je v naši državi treba človeku, ki hoče živeti v tej državi, znati samo en jezik, in sicer državni jezik, ki je v Sloveniji slovenski. Da bi notarji in advokati morali znati poleg državnega jezika še neki drug jezik, to nam je v naši državi popolnoma novo in se nam zdi, da je gospod hofrat pri finančni delegaciji nasprotno mišljenje prinesel s seboj iz Wienerwalda.

Originalnost ukrepa finančne delegacije je tako mamljiva, da človek skoro pezaži diviti se oblastnosti finančne delegacije, katera si jemlje pravico, da v svojem starem privajenem respektu pred

nemštvom samofašno, brez kakšnega minoritetnega zakona deli mariborskim Nemcem znatne jezikovne pravice, do kakršnih Nemci v Sloveniji, tudi če bi jih mogli smatrati za minoriteto, po naših internacionalnih obvezah niti od daleč nimajo nobenih pravic. Naravnost bolešno pa zadene Slovence ta ukrep finančne delegacije v času, ko se autohtoni Slovincem na Koroskem ne le ne priznajo nobene narodnostne pravice, temveč delajo naravnost zločinske krivice.

Famozni ukrep naše finančne delegacije pomenja nepremišljeno in kruto izvajanje Slovencev. Zato zahtevamo, da se ta ukrep nemudoma ukine.

Politične beležke

† Nikdar jim ni prav! Dokler se ni vlada odločila za energično akcijo v svrhu popravne naše valute, so opozicijski najostrejši naskakovali finančnega ministra ter mu očitali vse mogoče in nemogoče napake. Sedaj se je Kumanudi odločil, da izvede obširen in dalekosežen program za izboljšanje gospodarskega stanja države. A tudi to opozicijskega ni po godu, zlasti pa ne zagrebškimi bankirjem. Blokaški »Hrvat« protestira proti grožnji finančnega ministra Kumanudija, da bo odvzel pravico za trgovino z devizami vsem denarnim zavodom, ki so vključeni v Savezu novčanih zavoda na Hrvaški, ako se ne bodo pokoravali njegovim predpisom. Sedaj, ko se hoče krščene in nekrščene Zide, ki so brezdvomno naši valuti s špekulacijami največ škodovali, ustaviti pri izmožgavanju države in ljudstva, pa naenkrat zahtevajo opozicijske, da naj se zavede pravni red in — spoštuj privatna svojina! Pri tem pa se vendar opaža padec lire pri nas in porast naše krone v Curihu. Ne mnogo, pa vendar nekaj. Če gg. opozicijskega ni po prav, naj pa povedo, kako naj se napravi boljše! Toda tega doslej ni povedal noben opozicijskega, le ovirali bi radi vsako delo in za vsako ceno!

† Preplašenost blokaške štampe. Zadnji čas so postali »jugoslovanski Irci« zelo preplašeni. Iz samega strahu pred jugoslovansko Narodno Odbrano trepetajo blokaški časopisje kakor v mrzlici. In glej! Na odgovornost kliče celo vlado in ministre, ki naj jim bodo naenkrat varuhi. Tudi slovenski klerikalci imajo slabo vest, da naenkrat toliko razpravljajo o Narodni Odbrani in o fašistih. Zagrebški »Pokret«, ki pobija z vso brezobzirnostjo protijugoslovanske elemente, odgovarja na strah blokaškega časopisja, češ, da je »jugoslovanska Narodna Odbrana edino pravo sredstvo proti nepopustljivi infamiji rušenja naših narodnih sil. Njej ni glavna svrha, da operira z bombami, marveč s pametjo in vestnim jugoslovanskim srcem.«

† Šala na pust, istina na post. Na pustni terek so Splitčani videli originalen sprevod maskar. Na čelu je korakal avstrijski general z adjutantom in žandarjem, za njimi pa vožja in v njej Radič in Predavec. Za kozom kot častna straža dva italijanska karabinjera, potem dva zastavonoše z veliko črno - žolto zastavo in na njej napis »Seljačka republika«. Nato nekakšen tajnik z genovskim memorandom, in skupina »vernega naroda«, ki je peval »Bog ohrani, Bog obvari«... Šala ni baš duhovita, vendar je kljub svoji groteskni pretiranosti žal... točna. Še bolj žalostno pa je, da se splitski pust vidi vse druge dni v letu v Zagrebu.

† Z leve in desne. Če čitaš blokaška ali klerikalna ali slična glasila, bi mislil, da so demokrati nekakšni srbski centralisti, ki bi radi vse druge vtopili v žlici vode. Če pa čitaš beograjski »Balkan«, — ki je sličen Cokorilovemu rajnkemu glasilu, — vidiš, da v danima slova monarhije... zahvaljujuči samo činjenici, što je tad u Zagrebu bila na kormilu hrvaško-srpska koalicijska, došlo se do obrazovanja nekakve države Slovencev, Hr-

vata i Srba nismo i protivu Srbije.« Najhušji reakcionariji z leve in najhušji z desne, to je danes ona reakcionarna masa, ki onemogoča hitro konsolidacijo Jugoslavije v demokratskem pravcu. Zveza ljudi okrog »Balkana« in frankovcev, ta bi jim bila pogodni štiri mesece smo takšno vlado imeli, Protiv in Gosar in slični so takrat imeli priliko, da pokažejo, kaj znajo. V Ljubljani n. pr. so takrat streljali na demonstrante. Po njih je ostalo ime »vlada narodne nesreče«. Kaj pa se je takrat godilo izven Slovenije, — klerikalci niso nič kaj veselili, če jih na to spomnimo, blokaši tudi ne, in oni okrog »Balkana« tudi ne!

Po svetu

— Razdržavljenje nemških železnic. Nemška vlada snuje vkljub energičnemu odporu socialistov akcijsko družbo, ki naj bi prevzela v upravo državne železnice. Akcije družbe bi se razdelile med nemške industrialce in strokovne organizacije, dober del bi si jih pridržala država. Za inozemce bi se izdale oblike, ki bi omogočile tudi njihovo udeležbo. Pri sedanjih tozadevnih pogajanjih cenijo vrednost nemških državnih železnic na 28 milijard zlatih, oziroma 500 milijard papirnatih mark.

— Razoroževanje ameriške mornarice napreduje. Doslej je razoroženih 110 malih vojnih ladij. Ameriški mornariški tajnik je dobil povelje, naj 50 torpednih rušilcev in 60 pomožnih vojnih ladij pošlje v rezervo, da se tako prihrani premož. Zedinjene države imajo sedaj samo še 66 torpednih rušilcev v aktivni službi.

— Zloraba ameriškega denarja za Rusijo. Predsednik Harding je odtegnil svojo pomoč ameriškem komiteju za pobijanje lakote na Ruskem in istočasno je več senatorjev izstopilo iz komiteja. Državni tajnik Hoover je namreč dognal, da je komitej, ki mu je predsedoval ruski zdravnik Dubrovski, uporabljal denar, ki ga je nabral v Zedinjenih državah, v komunistične propagandne svrhe v Ameriki.

Sokolski vestnik

Mednarodna tekma v Ljubljani. Kolikor je dosedaj znano, se pripravljajo za mednarodno tekmo razen bratov Čehov še Belgijci in Francozi; o drugih, v mednarodni telovadni zvezi vključenih zvez se še ne ve, ali se udeležijo tekme ali ne. Vendar je pa pričakovati, da se odzovejo vse. S pripravami se je že začelo. Bratje Čehi veljajo na treh krajih: v Pragi Brnu in Plznu. Trening je poverjen splošno znanim dosedanjim češkim prvencom br. Čadi v Pragi, br. Erbenu v Brnu in br. Svatopluku Svobodi v Plznu. Skupno se je prišlo 600 do 700 kandidatur, izmed katerih se bo v izbirni tekmi izbralo osem najboljših za mednarodno vrsto. Silno važnost se polaga na mednarodno tekmo tudi pri nas. Od februarja naprej se pod vodstvom saveznega načelnika Murnika že vrši skupen trening bratov iz ljubljanskih društev. Pričakovati je, da se prijavijo tudi še bratje iz ostalih žup. Material, ki je prijavljen dosedaj, je neprimerljivo boljši, kot je bil za dosedanje naše mednarodne vrste. Izgledi na uspeh torej s te strani niso slabi. Pri tej priliki je pa potrebno konstatirati, da je še vedno v veljavi tajna klasifikacija in bi naš sokolski Savez v zvezi z brati Čehi pač moral vsaj poskusiti doseči javno klasifikacijo, da tekmovalci ne doživijo drugega Pariza.

Sokol II naznanja, da je prednjaški zbor z ozirom na težkoče temeljite priprave za letošnji vsesokolski zlet sklenil, da oni telovadci, ki bodo šele po 30. marcu 1922 začeli redno zahajati k telovadbi, ne bodo pripuščeni k javnemu nastopu pri zletu. »Paradni« sokolov ne potrebujemo. Ta določba velja za člane in članice, moški in ženski naraščaj. Brat mitriker posluje v društvenih prostorih vsak ponedeljek, torek, četrtek in soboto; oni člani in članice, ki tega še niso storili, naj se čimprej zgledajo pri njem za vplačilo članarine in zletnega garancijskega fonda ter potrditev veljavnosti legitimacije.

Prosveta

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE.

Opera.

Petek, 10. marca: Dramska predstava Zlahtni meščani. B.

Sobota, 11. marca: »Madame Butterfly«.

Red C.

Nedelja, 12. marca: Dramska predstava »Zlahtni meščani«. Izv.

Ponedeljek, 13. marca: Zaprto.

Torek, 14. marca: »Trubadur«, D.

Drama.

Petek, 10. marca: Zaprto.

Sobota, 11. marca: »Maryša«. D.

Nedelja, 12. marca: Popoldne ob treh »Svet«. Izv.

Zvečer ob osmih »Prekрасne Sabinke«. Izven.

Ponedeljek, 13. marca: »Maryša«. A.

Torek, 14. marca: Zaprto.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE.

Sobota, 11. marca: »Cigan baron«, premijera. B.

Nedelja, 12. marca: Ob pol 15. uri »Pogumni krojaček«. Otroška. — Ob pol 20. uri »Cigan baron«. Izv.

Ljudska univerza v Mariboru. V petek dne 10. t. m. ob pol osmih zvečer predava docent dr. Matko o temi »Kako se človeško telo samo brani proti boleznim«. Znano je že, kako dr. Matko poljudno in zanimivo predava. Splošni izobraževalni tečaj prične, brž ko se javi vsaj še 20 obiskovalcev. — Prijave se sprejemajo po vsakem rednem predavanju v petkih.

Razstavljene slike. Slike (reprodukcije) akad. slikarja Franja Sterleta in voditelja umetniške šole »Prohoda« v Ljubljani so v trgovini g. Gajška na Sv. Petra cest 2 na vpogled in na razprodajo. Reprodukcijske je izvršila jugoslovanska tiskarna in odgovarjajo natančno originalu. Med slikami vidimo tudi uspel portret našega Danila.

Sport

Sportni klub »Primorje« pozivlja vse svoje redne člane in članice, da se udeležijo sestanka, ki se vrši v soboto, dne 11. marca ob 20. uri v Narodni kavarni (zadnja soba). Zelo važno! — Tajnik.

Porotne obravnave

LJUBLJANSKA POROTA.

Včeraj je predsedoval porotnemu sedanju svetnik dr. Skaberne, votanta sta bila svetnik dr. Mohorič in okrajni sodnik dr. Hodžar, javno obtožbo je zastopal državni pravdnik dr. Ogoreutz.

Pred porotniki se je zagovarjal pisarniški sluga Jakob Steiner zaradi hudodelstva požiga. Obtoženec se je v prostem času pečal tudi s čevljarstvom, pri tem poslu mu je pomagala tudi v St. Vidu nad Ljubljano stanujoča Frančiška Pavlič, h kateri je obtoženec često zahajal, da mu je šivala vrhnje dele čevljev. Med njima se je bilo razvilo ljubavno razmerje in obtoženec jo je podpiral z denarjem in živili. Imel pa je dve napaki: bil je ljubosumen in pil je zelo rad. Zato je prišlo med njima večkrat do ostrega spora, in Pavličeva je naposled Steinerju odgovorila svojo ljubezen. To pa je tega silno razburilo in večkrat ji je grozil, da bo zažgal hišo. Pavličeva ga je zaradi tega že ovidala, a ker je bil takrat, ko ji je prvič grozil, popolnoma vinjen, ga je sodišče oprostilo. Svoje grožnje je pa tudi še potem nadaljeval.

Dne 22. septembra 1921. okoli pol treh ponoči je pri Jagru v St. Vidu, kjer je Pavličeva stanovala, res izbruhnil ogenj. Goreti je začela šupa, ogenj pa se je raztegnil tudi na pod, dvorniko in hišo ter vse upepelil. Jager, hišni gospodar Pavličeva, je imel vsled tega 98.000 kron škodo, ki je bila krita le z zavarovalnino 20 tisoč kron. Ker je obdolženec često grozil s požigom in tudi še dan pred požarom, je sum padel seveda nanj.

Obdolženec je pri včerajšnji obravnavi zanikal krivdo in trdil, da je nedolžen, ker on usodoporno noč sploh ni bil v St. Vidu, ampak se je odpeljal z nekim neznancom proti Železnikom. Tam se je ho-

tel pri svoji mačehi, ki je bila babica informirati glede Pavličeve. Hotel se je namreč na ta način nad njo maščevati, da bi ji dokazal, da je pustila dvakrat svoj plod spraviti. In res so ga orožniki dan po požaru, res videli v Železnikih čprav seveda ne ve, kdaj je tja prišel. Zaslizane priče niso mogle doprinesiti dokaza resnice, da bi obdolženec fiktivno zanetil ono noč požar.

Edino njegova nekdanja prijateljica Frančiška Pavlič je izpovedala za obtoženca obtožilo. Obdolženca je zagovarjal dr. Sajovic. Porotniki so glavno stavičeno jim vprašanje glede hudodelstva požiga zanikali z 10 proti 2 glasovoma, na kar je predsednik senata dr. Skaberne razglasil oprostilno razsodbo. Obtoženec je bil takoj nato izpuščen na svobodo.

MARIBORSKA POROTA.

Včeraj je bil pred mariborsko poroto obsojen na smrt na večalih 22letni Sándor Koloman, posestnikov sin iz Kuštancev v Prekmurju, ker je v prepričanju dvakrat smrtno zabodel z bajonetom posestnikovega sina Aleksandra Novaka. Med obema rodbinama je vladalo staro sovraštvo zaradi nekega spora zaradi zemlje. Sándor Koloman se je zagovarjal s tem, češ da ga je Novak napadel in da je v pretepu sam padel na svoj bajonet ter se zabodel. Porotniki so z 10 proti 2 glasovoma potrdili umor, na kar je bil Koloman obsojen na smrt na večalih.

CELJSKA POROTA.

Pri drugi obravnavi se je pred celjsko poroto imel zagovarjati Melhior Stropnik zaradi hudodelstva uboja, ker je v noči 23. februarja na cesti v St. Florjanu v slovenjgriškem okraju z nožem zaklal svojega svaka Petra Sovinka. Ker so porotniki potrdili krivdo, je bil obtoženec obsojen na tri leta težke ječe. — V terek je bil Janez Korošec iz Vitanja, ki je meseca januarja 1921 v Gaberju pri Celju skoraj do smrti pobil in oropal mehanika Plahuta v njegovi delavnici, obsojen na 15 let težke ječe. V sredo je sedel na zatožni klopi Gregor Kampuš, ki je na goljufiv način dvignil denarno pismo z zneskom 120.000 kron, naslovljeno na lesno družbo »Savinja«. Kampuš je po dolgem obotavljanju krivdo priznal ter je bil obsojen na dve in pol leti težke ječe.

Obrekovanje dr. Žerjave pred sodiščem

Včeraj se je vršila pred ljubljanskim okrajnim sodiščem razprava o obtožbi ministra dr. Žerjave proti dr. Al. Kraigherju, ki je v neki ljubljanski kavarni v razgovoru obdolžil ministra dr. Žerjave, da je korupten človek. Kraigherjeve obdolžitve so se slučajno zaznale v krogu neke organizacije, ki se je zgrajala nad obrekovanjem temboj, ker je bila znana, da se ima dr. Kraigher za marsikaj zahvaliti baš dr. Žerjavu. Obveščen po organih o dogodku je dr. Žerjav takoj vložil tožbo. Dr. Kraigher je v svoj zagovor navajal, da se je vršil pogovor v tem zmislu, da je on naglašal, da je prepričan o dr. Žerjavovi osebni nesebičnosti in čistosti, da pa je dr. Žerjav za koristi svoje stranke brezobziren, pač pa da je v tej zvezi rabil besedo korupten. Na prigovarjanje okr. sodnika dr. Stojboviča, naj bi se zadeva pravnala, je izjavil dr. Kraigher, da je dr. Žerjav že po nudi poravnava in da je tudi danes pripravljen izjaviti, da je dr. Žerjav oseba nesebičen in da mu ni mogoče očitati osebne nobene nekorrektnosti. Zastopnik dr. Žerjave dr. Fetič je izjavil, da se dr. Žerjav s tako izjavo ne more zadovoljiti, ker je obdolženec izustil dr. Kraigher, ki je višji državni uradnik in da za politično tako visoko stoječo osebnost, kot je dr. Žerjav, ne more biti hujše žalitve kot očitke politične koruptnosti. — Nato je bil zaslisan kot priča g. Rozman, ki je pod prišlegom potrdil, da je dr. Kraigher res izrekel inkuminirane besede, da je dr. Žerjav sploh korupten človek. V svrhu zaslizanja priče dr. Dimnika, je bil pri dotičnem prizoru tudi prisoten, je sodnik nato razpravo preložil. Sodnik je podelil dr. Kraigherju na njegovo prošnjo tritedenski rok, da stavi nadaljnje predloge.

Iz diplomatskega kovčka

O našem Paščen se kolportirajo razne anekdote. »Ovaj« pa ni osamljen. Zato bomo od časa do časa prinašali anekdote tudi o drugih še živih diplomatih. Te anekdote so često zabavne, vedno pa značilne bodisi za dotično osebo, bodisi za način mišljenja na zapadu. Viri, ki se jih poslužujemo, so različni. Razvidno je pa iz teh anekdot, ki so vseskozi resnične in datirajo često iz najnovejše dobe, da se marsikaj »našega« dogaja tudi drugod, kjer potem zabavljajo, kakor pri nas. Tudi to spoznanje pa včasih... ni odveč.

Znano je, da so angleški finančniki in industrialci za pariško konferenco (pred canneško) pripravili obširen memorandum, v katerem so obravnavali statut novega mednarodnega sindikata za obnovo Evrope. (Glej o tem zadnji »Njivo«.) V memorandumu je rečeno, naj bi sedež sindikata bil na enem normandskih otokov na francoski obali. Ti otoki so, kakor marsikomu — neznano, v angleški lasti. Angleški dokument govori zlasti o otoku Chaneles (v angleščini »Chaneles Islands«).

Prevajalec pa, ki je tekst memoranda prevedel na francoščino za gosp. Louchera, je povsod napisal, da predlagajo Angleži Islandijo za sedež sindikata. Loucher se je zato silno ljutil nad predlogom in nekaj časa mislil, da ga »vlečejo«.

Madžarsko zunanje ministrstvo je izdalo zbirko aktov, takozv. »zeleno knjigo« o ponesrečenem Karlovem poskusu, da bi se vrnil na »presto svojih očetov«.

»Zelena knjiga! Zelena je barva — tajnih madžarskih upov« se je izrazil francoski diplomat.

Dobri kralj Sisowath, ki vlada v Kambodži, je ukazal, da je 2000 njegovih najlepših črnih plesalk defiliralo pred maršalom Joffrom. Joffre skoraj ni hotel verjeti svojim očem. Sisowath ga zato vpraša: »Ali ekselencija še niste videli tako velikega defileja?« In Joffre mu suho odgovori: »Te vrste pa res še ne...«

Društvo »Circolo della Caccia« (Lovsko društvo) v Rimu ima istotako svoje tajne in neznane osebne zveze z italijansko Consulato, kakor n. pr. glavsita londonska »Round Table« z Downing Street (anzl. zun. ministr.).

Zgodilo se je, da je mladi italijanski minister zunanjih zadev della Torretta pred 3 ali 4 meseci prijavil svojo kandidacijo za vstop v to društvo. Kakor običajno, je došlo do skrutinija, odnosno balotaze s črnimi in belimi kroglicami, — in glej, črne kroglice so bile številnejše kot bele! Ni bil sprejet!

Te črne kroglice so bile prvi in kobni znak bližajoče se krize, ki je delo Torrette odnesla.

Anekdote o starem Luzzattiju so skoraj brez števila. Posebno se kolportira ena, ki se mu je pripetila z di San Giuliano, najduhovitejšim med vsemi ministri zunanjih zadev, kar jih je bilo doslej na Consultu.

Nekoč se je oglasila v Rimu bolgarska deputacija, da se pokloni državniku Luigi Luzzattiju, glasovitemu znanstveniku gospodarstva in obenem verskemu zgodovinarju. Vzradoščeni Luzzatti je takoj predlagal, naj bi vodila te deputacije, neki Rosenberg, dobil kavalirski križ v odlikovanje. Di San Giuliano je takoj naročil sofijskemu konzulu, da se informira o kandidatu za odlikovanje, in je dobil odgovor: Gosp. Rosenberg je brezpomenben židek. Ta odgovor so priobčili

Luzzattiju, ki je razsrjen odgovoril di San Giuliano: »Dragi moj San Giuliano, devetnajst vekov je tega, da je neki »brezpomenben židek« izvršil »svetovno revolucijo«, čije posledice se še vidijo na svetu.« Toda di San Giuliano ga zavrne: »Dragi moj Luzzatti, oni žid, ki ga Ti omenjaš, ni reflektiral na kavalirski križ in bi se bil celo prav rad iznebil onega križa, ki so mu ga vsilili.«

Bivši cesar Karel I.—IV. je, kakor znano, prav pobožen. Ko je prvič zbežal v Švico, so ga vedno in redno spremljali trije škofje. Prvo noč pa je »cesarjevo« spremetvo bilo zelo na tesnem. Razven »cesarja«, zite in njunih otrok sta se v istem hotelu nastanila tudi dva žitna vrata ter prav številno spremstvo. V teh okoliščinah so se morali stisniti tudi trije škofje, in tako so se to prvo noč vsi trije spravili v eno samo posteljo.

Gosp. Stamboliski, bolgarski premier, je nekoč zelo občudoval dražest mlade princeze Mariole pri oficijelnem dinerju v Bukarešti, in je končno na svoj preprosti seljaški način izjavil visokemu dvorskemu funkcionarju:

»Kako lep par bi bila princesa z mojim vladarjem, carjem Borisom!«

Kraljici Mariji je kmalu priobčilo misel. Rekla je: »Jaz za svojo osebo bi ne bila nasprotna, toda ali ste pomislili na to, da za kronanje moje hčere kot bolgarske carice manjka most čez Donavo?«

Bil je spomin na most pri Gjurjevu, ki so ga Bolgari pričetkom vojne spustili v zrak. Stamboliski se nato ni več dotaknil svojega projekta.

V času zadnje bolezni papeža Benedikta XV. so bila vatikanska vrata »Portone di Bronzo« neprestano oblegana od »zdravnikov« vsake vrste. Pri teh vratih stražijo vatikanski svircarji v svojih uniformah à la Wilhelm Tell. Dobri dečki so imeli vse roke polne dela, da se ubranijo vsiljivih bedakov.

»Jaz sem profesor fizične vzgoje,« je trdil eden, »pustite me k svetemu očetu, ker imam nezmotljivo metodo, da mu uravnam dihanje...«

Dve francoski dami sta prinesli nekaj buteljke vode iz Lurda, stara Rimljanka pa polno nalogo evkaliptovih vejic, ki naj bi se zažgala ob papeževi bolniški postelji.

Domače vesti

* Za olepšanje Beograda. Beograjska mestna občina je odobrila kredit pol milijona dinarjev za olepšanje mesta, zlasti za napravo modernih parkov.

* Zagrebška zakladna bolnica bo demolirana. Zakladna bolnica v Zagrebu, to je ono ogromno poslopje v Ilici, ki kazi to ulico in sosednji Jelačićev trg, se bo v bližnji bodočnosti demolirala, obsejni prostor pa parceliral in porabil za stavbe, ki bodo v skladu z okolico divnega Jelačićevega trga. Skupilo za stavbišča in stavbeni material stare bolnice se porabi za gradnjo nove moderne bolnice na Šatali.

* Prva doktorica filozofije beograjske univerze. Prošli ponedeljek je bila na svečan način promovirana v veliki dvorani beograjske univerze gospodična Ksenija Atanasijević za doktorico filozofije. To je prva doktorica filozofije, promovirana na beograjskem vseučilišču.

* Burcev v Beogradu. V nedeljo je iz Pariza prispel v Beograd gosp. Vladimir Burcev, glavni politični urednik ruskega lista «Opšteje delo», eden najuglednejših politikov in novinarjev. Pred boljševiki je moral pobegniti v inozemstvo. «Opšteje delo» je največji ruski list v emigraciji, ki se specialno bori proti boljševikom in za prerojenje Rusije. Burcev ostane nekoliko dni v Beogradu ter odpotuje potem v Prago.

* Pogreb g. Miroslava Malovrha se je vršil večeraj popoldne iz mrtvašnice ljubljanske javne bolnice na pokopališču k Sv. Križu. Pogreba se je udeležilo veliko število ljubljanskega občinstva z zastopniki skoraj vseh naprednih organizacij. Pevec Glasbene Matice in ljubljanskega Zvona so zapeli umrlemu boritelju za naprednost in narodnost pred mrtvašnico in ob razstanku na Martinovi cesti lepi žalostinki. Pred krsto so nosili dva velika venca s trakovi v narodnih barvah. Enega mu je poklonila ljubljanska sekcija Jugoslovanskega novinarskega združenja, drugega uredništvo «Slovenskega Naroda». Na mrtvaškem vozu samem so bili venci pokojnikovih sorodnikov. Za krsto sta stopala za bližnjimi sorodniki pokrajinski namestnik g. Ivan Hribar in general Majster, za njimi mnogobrojni žani gostje, med drugim posl. dr. Reiser, člani upravnega sveta Narodne tiskarne, skoro polnoštevne redakcije ljubljanskih dnevnikov itd. itd. Pogreb je pokazal, da zna ljubljana še vedno v polni meri ceniti neprecenljivo delo, ki ga je izvršil pokojnik, čeprav se je bil v zadnjih letih že popolnoma umaknil iz javnega življenja.

* Otvoritev nove cerkve v Ljubljani. Dne 19. marca, na praznik sv. Jožefa, bo knezoški slovesno blagoslovil cerkev sv. Jožefa v Ljubljani, ki je za časa svetovne vojne služila v aprovizacijske namene.

* Važen izum našega rojaka. V «Glasniku uprave za zaščito industrijske svojine» v Beogradu z dne 1. marca 1922 št. 3 objavljen je patent za «meridijansko uro», katero je izumil gospod Hilarij Vodopivec, načelnik ministristva financ v Beogradu. Ta meridijanska ura ima mehanizem, sličen hromometru in se odlikuje s tem, da je na njej izvedena kombinacija grafičnih označb geografičnih (meridijanskih) dolžin zemlje z grafičnimi označbami časa; ta izum obstoji dalje v tem, da meridijanska ura teče stalno po astronomskem času gotovega meridijana (meridijana na nuli) in da se s premeščanjem grafičnih označb doseže, da ista ura kaže čas katerekoli druge zemeljske (meridijanske) dolžine in to točno do sekunde ter, da se z isto uro more določiti geografska dolžina katerekoli točke na zemlji in sicer točno do 15 meridijanskih sekund to je one daljave, ki jo sonce v dozdvenem premikanju okoli zemlje preteče v eni časovni sekundi. — Na naši zemeljski in sicer točno do 15. meridijanskih sekund, odgovarja daljavi od priliko 320 metrov. Uporaba meridijanske ure, bodisi za črtanje časa, bodisi za ugotovitev geografske dolžine zemlje je zelo preprosta. Ta izum ima izredno veliko praktično važnost za morskoplovstvo.

* Nov kazenski zagovornik. Višje delno sodišče v Ljubljani je sprejelo notarja Janka Rahmeta na Brdu v imenik kazenskih zagovornikov svojega okoliša.

* Nov odvetnik. Odvetniška zbornica v Ljubljani objavlja, da je g. Mihael Gabrijelič, dvorni svetnik v pokoju, vpisan v imenik odvetnikov s sedežem v Ljubljani.

* Preselitev odvetniške pisarne. Gospod dr. Karel Sturm, odvetnik v Črnomlju, je odvetniški zbornici naznanil, da se v treh mesecih s svojo pisarno preseli v Metliko.

* Avtoriziran civilni inženjer. Dr. inž. Alojzij Král, univerzitetni profesor v Ljubljani, je pri mestnem magistratu v Ljubljani prisegel kot avtoriziran civilni inženjer.

* Ustavitev prejemkov osebam, ki so optirale za tuje državljanstvo. Ministrstvo za socialno politiko je izdalo naredbo vsem podrejenim organom, da se ustavijo podpore in penzije vsem onim osebam, ki so optirale za tuje državljanstvo.

* Iz «Uradnega lista». «Uradni list» pokrajinske uprave za Slovenijo objavlja v številki 21 z dne 8. marca «Pravilnik, kako je dajati podpore in posojila iz čističnega dobička državne razredne loterije».

* Izza predpustnih dni. Nedavno smo priobčili pod tem naslovom notico, ki se upravičeno pritožuje nad naziranjem, da je posejanje raznih narodnih veselice nekaka narodna ali moralna dolžnost. K tej stvari smo dobili iz Kranja pojasnilo, katero, da si malo kasno, danes omenjamo, ker smo mnenja, da je med prireditelji in prireditelji vendarle velik razloček. Tako je priredila kranjska podružnica «Jugoslov. Matice» predpustno zabavo, ki je nudila udeležnikom pošteno in dostojno razvedrilo brez vsakršnega pijačevanja, poleg tega pa še velik estetičen užitek, saj je sodelovalo pripravljenih umetniški kvartet prof. Kozine iz Ljubljane. Ako bi bile vse zabave prirejene na ta način, bi pritožbe nad predpustnim nočenjem in zapravljanjem kmalu potihle. Doseženi moralni in gmotni uspeh pa je prirediteljem najboljše plačilo za njih veliki in nevaležni trud.

* Stari živinski potni listi. Delegacija ministristva financ v Ljubljani objavlja uradno, da se smejo živinski potni listi uporabljati poleg onih nove emisije, ki je bila dana v promet dne 1. februarja 1922 samo do 1. aprila 1922.

* Stavka krojaških pomočnikov v Mariboru. V ponedeljek so zahtevali mariborski krojaški pomočniki 50odst. zvišanje plač, v čemer jim pa mojstri niso ugodili. Danes bi se bila imela pogajanja nadaljevati, toda zjutraj pomočniki niso več prišli na delo. Upati je da se skoro doseže poravnava.

* Iz Dolenje vasi pri Cerknici nam poročajo: «Slovenec» je prinesel v št. 47 dopis iz Dolenje vasi, da je prišlo tam do spopada med tihotapei in oddelkom obmejne straže. Stvar pa je bila malo drugačna. Onega večera so se bili namreč spri Wranglovci z domačimi fanti v neki gostilni, kjer se je vršila nekaka akrobatična predstava. Ko je gostilničar pozno v noči potisnil še močno vinjene goste na cesto, so šli Wranglovci po puške in začeli kar križem streljati. K sreči vendar ni bil nihče zadet.

* Dvigljen izgon iz države. Kakor nam poročajo iz Maribora, je okrogno sodišče v Mariboru pri vzklani obravnavi razveljavilo nad Henrikom Grossingerjem proglazen izgon.

* Nezgoda na rogaškem kolodvoru. Petnajstletni Franc Brezinec, sin posestnika in gostilničarja v Rogateu, je na tamkajšnjem kolodvoru ponesrečil pri nakladanju lesa. Zmečkalo mu je levo roko, zlomilo levo nadlehtnico, zmečkalo levo stegno in desno nogo. Težko ranjenega mladeniča so prepeljali v celjsko bolnico.

* Ljubavna drama v Pančevu. Prošli četrtek zvečer se je dogodila v Pančevu tragedija, ki je razburila vse mesto. Zastopnik ruskega rdečega križa v Pančevu dr. Kuzmin je ubil soprogo znanega tamkajšnjega zdravnika dr. Vladimira Sevičkega. Dr. Kuzmin se je po izvršenem zločinu vrnil v svoje stanovanje, kjer se je ustrelil z revolverjem. Vzrok dram je bila haje ljubosumnost.

* Nezgode. Miha Osterman, hlapec na Vrhniki, je nakladal v gorzlu hlode na voz. Neki hlošč se je prevalil, padel na Ostermanna in mu zmečkal obe nogi. — Dajak Ludovik Česnik, stanujoč na Dunajski cesti v Ljubljani, je tako nesrečno padel po stopnicah, da si je izpabil desno roko. — Peter Cveteč, delavec iz Stare Fužine v Bohinju, je napravil v gorzdu drva. Vsled tajanja snega se je v hribu odtrgala skala, ki je z veliko brzino pridrela v dolino, podrla Cvetka na tla in mu zdrobila desno nogo. — 73-letna občinska revca Kalan Marija iz Selca nad Kranjem si je pri božjastnem napadu zlomila levo nogo.

* Neprevidnost. Ivan Valenčič, delavec v kurilnici v Borovnici, je našel dinamitno patrono in hotel z njo ukovati palico. Ker je mislil, da je v patroni mavec, je začel dregati vanjo z nožem. Patrona je nato eksplodirala in ga težko poškodovala na levi roki.

* Nesreča pri delu. Kozincu Alojziju, delavcu pri Francetu Ravnikarju v Linhartovi ulici v Ljubljani, so se pri skladanju podre deke in mu zdrobile desno nogo.

* Zagonetna smrt železničarjev Marucija in Kladnika, o kateri smo poročali pred par dnevi, je sedaj pojasnjena. V neki cisterni na ljubljanskem kolodvoru, ki je bila namenjena za Rakek, se je nahajal metilni alkohol, namenjen za luke. Ker je cisterna puščala, so si železničarji natočili cele steklenice te pijače in jo pili. Marucelj in Kladnik in pozneje tudi Janez Jancelj so plačali svojo neprevidnost s smrtjo.

* Veržniki z jajci. Zaradi verženja z jajci sta bila pred ljubljanskim sodiščem obsojena Ivan Tomšič in Franc Hren vsak na tri dni zapore in 500 dinarjev globe. Nadalje je bil zaradi verženja z jajci obsojen Josip Juvanc na mesec dni zapore in 1000 kron globe. Ivana Weingerl pa na 10 dni zapore in 2000 kron globe. Vsem so bila jajca zaplenjena.

* Ustrelili očeta in mater. Kakor poročajo iz Osijeka, je tamkaj neki Josip Blatner ubil lastnega očeta in mater, ker sta ga opominjala, naj se vendar spametuje in vrne na pravo pot. Ko je prišel zvečer doma in je našel roditelja sama v stanovanju, potegnil je revolver ter ustrelil očeta in mater. Potem se je sam javil policiji. Dogodek vzbuja v Osijeku tem večjo pozornost, ker se je grozna tragedija dogodila v uzledni in premožni rodniki.

Objave

* Predavanja prof. tehnične visoke šole v Zagrebu, g. Vlad. Filkulke. V soboto dne 11. marca t. l. ob petih popoldne priredi društvo geometrov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani v zbornici univerze (deželni dvorec) o priliki glavne skupščine «Osrednjega društva geodetov» predavanje o «Agrarnih operacijah na Hrvaškem in v Sloveniji». K predavanju so vabljeni vsi, kateri se za stvar zanimajo.

* Glavna skupščina «Osrednjega društva geometrov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev» v Ljubljani. O priliki glavne skupščine, katere se vrši v nedeljo dne 12. marca t. l. ob desetih popoldne v dvorani magistrata, je prijateljski sestanek v soboto dne 11. marca ob osmih zvečer v srebrni dvorani hotela «Union». Vabljeni so vsi tovariši, da se sestanka polnoštevno udeležijo. Gostje dobrodošli!

* Podružnica Jugoslovanske Matice v Kamniku priredi v soboto dne 11. t. m. v dvorani kamniške Čitalnice koncertni večer združen s predavanjem o koroški Sloveniji. Predavanje pojasnjuje 66 skiptičnih slik. Pevske točke izvajajo priznani kvartet «Primorje». Po sporedu bo prosta zabava. K polnoštevni udeležbi vabi podružnica Jugoslovanske Matice v Kamniku.

* J. N. A. D. «Jadran». V soboto dne 11. t. m., točno ob 20. uri, se vrši izredni občni zbor jugoslovanskega naprednega akademičnega društva «Jadran» v čitalnici novega doma s sledečim dnevnim redom: 1.) Program novega odbora, 2.) izprememba pravil, 3.) slučajnosti. Udeležba vseh članov je obvezna. — Odbor.

* Občni zbor Gospodarskega naprednega društva za šentjakovski okraj bo jutri v soboto ob osmih zvečer pri Češnovarju na Dolenjski cesti. Vabimo nanj vse članne in članice. Posebna vabila se niso razpošiljala, zato naj ta notica velja kot vabilo.

* Sokolsko gledališče v Radovljici ponovi v nedeljo dne 12. t. m. ob 18. uri igro «Izdajalec». Pričetek točno ob 18. uri.

* Uprava igrišča S. K. «Mrtice» odda za letošnjo sezono svoj paviljon na sportnem igrišču poleg državnega kolodvora za buffet v najem. Ponudbe z navedbo najemnine je vpsolati do dne 20. marca na g. Jerala, ljubljanska kreditna banka.

* Klub jugoslovanskih rezervnih častnikov v Mariboru priredi svoje prvo letošnje predavanje prihodnji četrtek t. j. dne 16. t. m. ob 20. uri zvečer v «Narodnem domu» in sicer bo g. poročnik Pavlič predaval o ustroju vojske. Odbor pričakuje, da bodo tovariši v prav obilnem številu posetili to predavanje. Pristop dovoljen tudi rezervnim častnikom-nečlanom in maturantom srednjih šol.

* Zdravniško društvo v Mariboru vabi vse svoje člane in prijatelje društva na izredni občni zbor, ki se vrši v soboto dne 11. t. m. ob sedmih zvečer v hotelu «pri Zamorcu». Na dnevnem redu je pred vsem vprašanje, kako stališče naj zavzamemo zdravniki napram nevarnosti, da se nam zaprejo bolnice v mariborskem okrožju.

* Predavanje o tuberkulozi. Društvo «Soča» v Ljubljani naznanja svojim članom in prijateljem društva, da bo predaval v soboto dne 11. marca ob pol 21. uri v salonu hotela «Lloyd» g. dr. Josip Volavšek, specialist za pljučne bolezni o temi: «Današnji nazori o tuberkulozi». K obilni udeležbi vabi odbor.

* Velik ljudski shod kot manifestacija za moralni prepoved prirede Ljudska univerza, Protituberkulozna liga in Sveta vojska v Mariboru v nedeljo dne 12. t. m. popoldne v mariborski «Kazini». Govorilci bodo: dr. Matko: «Naravnost in pravice»; dr. Jančič: «Vzroki zločinov»; dr. Tomišek: «Šola in naravnost»; g. ravateljica Štupca: «Družina in vzgoja»; dr. Fr. Kovačič: «Mednarodni boj za družabni prepoved». — Pričakovati je obilne udeležbe.

* Dinarški dan v Ljubljani. Prejeli smo: V soboto 11. in nedeljo 12. t. m. bodo šli od hiše do hiše oni, ki so sami v največji bedi, z raztrganimi čevlji, slabo oblačeni, da z zbirko po 1 dinar olajšajo bedo našim slovenskim visokošolcem — zlasti onim, ki so na koncu študij — v Pragi in Brnu. Slovenska javnost naj jim skaže hvalečnost s tem, da jih ne odvrne. Vsak, prav vsak, naj se odzove in naj daruje malenkost 1 dinarja. Pobiranje stoji pod pokroviteljstvom dameškega komiteja za oskrbo ruskih študentov, ki prevzame denar in ga izroči svojemu namenu. Nabrani znesek se objavi, ker se želi, da se še v drugih mestih priredi slična zbirka. Vsak ruski študent ima zaklenjeno puščico ali pa steklenico z napisom: «Za naše slovenske tovaršice v Pragi in Brnu»; dalje nosi na levem rokavu bel pas s številko, ki odgovarja številki pušice, oziroma steklenice in pa številki legitimacije, vidiane po policijskem ravateljstvu.

* Mestna aprovizacija v Ljubljani ima še nekaj jajc v zalogi. Dobl se jih na Poljanski cesti št. 15, in sicer komad po 4 krone.

šah

Šahovski klub v Sp. Šiški ima svoj redni občni zbor dne 11. marca ob 20. uri v svojem klubovem lokalu (gostilne Anonik). Vabijo se k udeležbi vsi gg. člani in drugi prijatelji šaha. — Odbor.

Gospodarstvo

NAŠ IZVOZ V LETU 1921.

Lani se je v celoti letu izvozilo iz naše kraljevine blaga v vrednosti 2,460,737,562 dinarjev (l. 1920. v vrednosti 1 milijarde 211 milijonov dinarjev). Izvozilo se je sledeče blago:

označba:	vrednost (v mil. Din.):
žito	212.0
koruza	325.9
moka	126.6
zdrob	0.5
makaroni	2.5
fižol	41.6
krompir	7.3
surovo sadje	12.0
suhe češnje	144.2
pekmez	9.1
vino	0.5
žganje	5.5
predivo	46.6
vrvarski izdelki	3.6
konji	62.8
žrebeta	1.3
goveda	235.4
svinje	209.2
drobnica	23.0
perotnina	4.1
meso in mesni predelki	269.1
sir	14.7
jajca	146.7
les za kurjavo	5.9
gradbeni les	161.9
lesni izdelki	20.2
tanin	9.9
ekstrakti za kožo	10.7
cement	49.4
izkopine in rude	12.2
vse ostalo	274.9

Skupaj torej 2,460,737,562 dinarjev.

Po državah je porazdeljen izvoz sledeče (vrednost v milijonih dinarjev):

država:	vrednost:	% celok. izv.:
Avstrija	882.3	35.86
Italija	576.4	23.43
Nemčija	397.4	16.15
Švica	169.1	6.87
Grčija	127.6	5.19
Češkoslovaška	100.7	4.10
Francija	40.7	1.66
Reka	36.9	1.50
Madžarska	29.8	1.21
okupirano ozemlje	19.3	0.79
Anglija	17.6	0.72
Turčija	17.5	0.71
Egipt	9.1	0.37
Rumunija	8.6	0.35
Bolgarska	6.4	0.26
Zedinjene države	5.1	0.21
Albanija	3.7	0.15
Indija	2.0	0.08
Srija	1.6	0.07
Belgija	1.5	0.06
Holandska	1.3	0.06
Japonska	1.3	0.05
Argentinijska	1.1	0.05
Poljska	1.0	0.04
Brazilijska	0.5	0.02
Kitajska	0.3	0.01
Trapolis	0.2	0.01
Španska	0.1	0.01
Rusija	0.1	0.01

— Stanje Narodne banke SHS dne 28. februarja: Aktivna: kovinska podlaga 397,547,883.13 (+ 5,671,049.28) Din, posojila 741,845,600.89 (+ 10,881,148.15) Din, dolg države 4,418,508,485.52 (+ 818) Din, vrednost državnih domen, založenih za izdajanje novčanice 2,138,377,168 Din (nespremenjeno). Pasiva: glavnica znaša 14,134,800 (893.100) Din, rezervni fond 1,911,495.69 (+ 62,964.40) Din, novčanice v prometu 4,638,312,405 (+ 8,263,835) Din, razne obveznosti 903,137,028.12 (+ 47,188,946.50) Din, terjatve države za založene domene 2,138,377,168 Din (nespremenjeno), saldo raznih računov vsoto 405,690.73 (— 39,855,830.47) Din. Številke v oklepajih pomenijo spremembe napram stanju dne 22. februarja.

— Novosadski žitni trg dne 8. marca: Pšenica se trži po 2060 do 2100 K, oves 1320 do 1350 K, koruza 1475 — 1500 K, fižol 1250 — 1300 K, moka št. 0 po 26 kron, krušna moka po 24.50 K, otrobi 1050 K. Tendence prijazna.

— Zagrebški tedenski sejem dne 8. marca: Navzile slabemu vremenu je bil dovoz in dogon obilen. Zlasti mnogo se je pripeljalo sena in lesa. Seno se je prodajalo po 800 — 1050 K za 100 kg po kakovosti otava pa po 1200 K, detelja 1050 K, slama 400 — 500 K. Goveja živina (za kg žive teže): prvovrstni vol 39 in več K, drugo do tretjovrstni 26 — 27 K, krave 12 do 14 K, teleta 24 do 32 K. Svinje (za kg žive teže): debele 60 do 62 K, srednje 55 do 58 K, mršave 45 do 47 K.

— Rok za žigosanje dragocenih kovin je do 25. marca. Po tem roku bodo posebni komisariji obšli vse trgovine in obrtniške delavnice, ki se bavijo s prodajo in izdelovanjem predmetov iz zlata ali srebra, in se bo proti onim, kjer se bodo našli takšni predmeti nežigosani, postopalo po zakonu. Istotako bo treba tudi v bodoče prinašati novoizdelane in uvožene take predmete na pregled in žigosanje.

— Načrt novega trgovinskega in obrtnega zakona. Iz Beograda poročajo, da se v ministristvo trgovine in industrije izdeluje načrt novega trgovinskega in obrtnega zakona, ki se bo v doglednem času predložil parlamentu.

— Trasiranje železniške proge Šibenik-Zablač se prične v kratkem času.

— Nova tvornica ogledal v Beogradu. V Beogradu se je otvorila l. srbsko-češka tvornica ogledal in delavstva za obdelovanje stekla.

— Češki paviljon na zagrebškem vsejmu. Češki listi poročajo, da bo zgrajena češkoslovaška vlada na prostoru zagrebškega velikega sejma oficijelni paviljon za češkoslovaške razstavljalce. Paviljon bo zavzemal obseg 400 kvadratnih metrov.

— Izvoz našega hmelja v Češkoslovaško. Kakor poročajo, se je januarja izvozilo iz naše države v Češkoslovaško 128 stotov hmelja.

— Promet bosanskih železnic. Državne železnice sarajevske direkcije so odpremile v mesecu januarju 1922 256,976 oseb in 110,487 ton blaga, kar je dalo 7,651,320 dinarjev dohodkov. Lani se je v istem času odpremilo 218,032 oseb in 88,560 ton blaga, za kar je prišlo 6,118,930 dinarjev dohodkov.

— Naša trgovinska agencija v Pragi je premenjala svoj naslov, ki se glasi sedaj: Mikovčeva ulica 3, Kralovské Vinohrady, Praha.

— Naslov naše pooblaščenice trgovinske agencije v Bruslju je sledeč: 24 Avenue des Arts, Bruxelles.

— Tržaška borza dne 8. marca: madžarske krone 2.65 — 2.75, avstrijske krone 0.32 — 0.36, češkoslovaške krone 32.75 — 33.50, dinarji 26.50 — 27.50, marke 7.60 — 8.60, dolarji 19.25 — 19.40, švicarski franki 383 — 387, — Jadranska banka 130, Cosulich 273, Gerolimich 1430, Dalmatija 185, Lloyd 1290, Luseino 700, Ampela 590.

— Vzorčni sejem v Milanu se bo vršil od 12. do 27. aprila 1922.

— Italijanska industrija za znižanje delavskih plač. Brezposelnost v Italiji silno narasča. Decembra 1920 je bilo v vsaj Italiji komaj 102,000 nezaposlenih delavcev, a decembra 1921 je to število naraslo že na 512,000. Produkcija v industriji je padla napram predvojnemu razmeram za 40 odst. Savez italijanskih industrijalcev je spričo takih razmer sklenil da se delavcem znižajo mezde.

— Ogromno naraščanje cen na Dunaju. Z Dunaja poročajo: Cene živilom na Dunaju strahotno naraščajo. Dne 8. marca so cene mesu poskočile za 100 do 200 a. K pri kg. Jajca iz Stajarske so se prodajala po 140 a. K. Krompir je dosegel 180 a. K za kg, čebula 900 a. K, zelje 430 a. kron za kg. Istotako so narasle cene drugih živilom.

— Draginja na Dunaju. Vseled porasta cen pšenici na svetovnem trgu se povisa od 12. marca cena komadu kruha od 480 na 524 avstrijskih kron. Od 26. marca na prejš pa se cene kruhu ponovno zvišajo.

Borza

Zagreb, devize: Bukarešta 230/0, Milan 1380/1400, London 1350/0, Praga 491/500, Sofija 190/0, Svica 0/6000, Dunaj 4.05/415, Budimpešta 40/0, Bruselj 0/2600, Varšava 8/0; valute: dolarji 250/270, rublji 0/30, češkoslovaške krone 430/370, napoleonidori 1000/1050, leji 252/250.

Banka za Primorje 700 — 740. Trgovska obrtna banka 285 — 286. Eskomptna banka 790 — 805. Jadranska banka 0 — 1100. Jugoslovanska banka 490 — 493. Ljubljanska kreditna banka 940 — 950. Slavenska banka 505 — 515. Praštediona 5475 — 5500. Rečka pučka banka 490 — 505. Slovenska eskomptna banka 640 — 0. Srpska banka 725 — 730. Dubrov. paropl. družba 5300 — 5400. Goranin 665 — 680. Nar. šumska industrija 0 — 560. Našička industrija drva 0 — 505. Gutman 1500 — 1550. Slavonija 610 — 630. Union 2875 — 3000. Ljublj. str. tovarne in livarne 0 — 885. Trbov. premogok. družba 0 — 1200.

Praga, devize: Berlin 24.67 in pol — 25.07 in pol, Curli 1210 — 1215, Milan 317 — 319, Pariz 558.70 — 561.50, London 271 — 273, Newyork 62 — 62.50, Beograd 84 — 85, Sofija 40.85 — 41.65, Dunaj 0.73 — 0.93, Varšava 1.31 in pol — 1.51 in pol, Budimpešta 7.85 — 8.25; valute: marke 24.67 in pol — 25.07 in pol, švicarski franki 1205 — 1210, lire 314 — 316, francoski franki 557.50 — 558.50, funti 270 — 272, dolarji 61.70 — 62.30, dinarji 81 — 82, lire 39.60 — 44.40, avstrijske krone 0.73 — 0.93, poljske marke 1.31 in pol — 1.51 in pol, madžarske krone 7.85 — 8.25.

Curli: Berlin 2.05 in pol, Newyork 5.15, London 22.51, Pariz 46.15, Milan 26.15, Praga 8.35, Budimpešta 0.68, Zagreb 1.75, Varšava 0.11, Dunaj

Devetstopetnaletno

Tragedija naroda.

Razburjeno se razgovarjajo za mizami, z ostrimi kretnjami. Včasih vzkliče vse do pravega viharja, ki zopet utihne ter se preljuje v mrmranje. Tu in tam razglasi kdo novico, vsi ostali utihnejo, tam se zopet strnejo vse mize v skupen razgovor, ki narašča počasi, dokler ne obseže vseh. Poedine besede in stavki, ki jih ujamete v tem splošnem šumu vrvenja, so včasih popolnoma brezsmiselnost.

«Sto tisoč borcev, ti pravim!»
«Devetstopetnaletno leta je bil penzioniran!»
«Pa kaj hočeš tam, glej tukaj je Debar.»
«General Radko Dimitrijevič!»
«Boljša tovarno kakor navadno sedlo.»
«Dva in pol dinara kilogram.»
«Ta cesta je uničena.»
«Že lanskega leta mu je umrla žena.»
«Kaj ti še računaš na Rumunijo?»
Pri mizi, kjer sem stal in nisem mogel dobiti prostora, so se razgovarjali o samomoru podpolkovnika Dušana Glišića.
«To je prvi samomor, pa jih bo kmalu več.»
«Kako to, več?»
Baš zdaj sem šel mimo načelstva in zvedel, da je prišla vest iz Koršumlje, da je utonil pisatelj Milan Uskoković v Kosanici.
«O grešnik», vpije nekdo.
«Bog mu odpusti!»

«Dobro je storil, zanj je vse končano», pristavlja tretji.

Četrti povprašuje:
«Je utonil slučajno, ali namenoma?»
«Prav namenoma, samomor. Pustil je pismo.»
«Eh bolan je bil, videl sem ga včeraj tukaj na ulici.»
Spomnim se, da sem ga videl tudi jaz.
Pred tremi dnevi sva se srečala v Skoplju na seji, kjer smo pretresali vprašanje o načinu izpraznitve. Tudi se je priglasil za člana meščanske garde, katere smo v tistem času ustanovili, da je obdržala kolikor mogoče red pri odhajanju. Opažal sem že takrat na njem, ki je bil tudi drugače prijatelj mračnih misli in obupnih odločitev, kako strašno so ga potrli ti dogodki, ki smo jih vsi slutili naprej. Ob stene so ga potisnili, vse se je prelomilo v njem in naslednji ostanki sile so le težko zadrževali obup in nezaupanje. Pribežal je z nami v Prištino, toda ta bolest, ta polom in ta razvrat, težka slika Prištine mu je še bolj zameglila njegovo ubogo dušo. Srečal sem ga tam pred načelstvom, pred džamijo, na početku trga. Hladen dan je bil in on je hodil v lahnem plašču.
«Kaj je to, kaj je to? me je pozdravil s svojim mračnim glasom; ter obupno grizel ustnice.
«Kaj je to?» je ponovil.
«Saj vidite.»
«Pa ne bo konca», je povpraševal dalje, prepričan, da mu odgovorim.
«Saj je že konec vsega.»
«Kaj?»
«To kar vidite.»
«Torej konec», povprašuje začudeno ter bulji okrog sebe.
«Pa kaj vam ta slika, ta razpad, ta nered, obupani obrazi, breznadni pogledi, dež, vedno mirno nebo, to blato, ta zapu-

ščenost, streljanje in puškarije, prihajajoče iz Kačanika in Crne gore, vam ni to jasan dokaz, da je vsega konec?»

«Torej, to so topovi iz Kačanika?» povprašuje on vznemirjeno.

«Čujejo se.»
«A od tam iz Koršumlje?» Okrene se v smeri Rudnikovih parobkov, «od tam se ne čuje?»

«Potem grem tja. Jaz hočem miru. Ali razume Evropa, da hočem miru?»

Obrne se brez slovesa ter odide bog ve kam. Nisem mislil, da se je resnično obrnil proti Koršumlji. Tako v lahнем plašču brez vsega je odšel po cesti, ki so jo že popolnoma zagostili prištinski begunci. Dospel je baš v trenutku, ko so tam zapeli topovi in njegova vznemirjena duša ni mogla najti več miru. Nikjer bi ga ne mogla več najti, ker v tistem trenutku ni bilo kotika več v Srbiji, kamor ne bi prihajal glas topov. Domovina ni mogla dati več mirnega, čeprav bednega pribežališča svojemu siromašnemu pisatelju. Uskoković ni imel več moči, da se upre težkim dogodkom. Duša je izgubila svoje ravnotežje, obledela in poginila.

Zapustil je listič, na katerem je napisal težko obtožnico svoji domovini, ki ga je popolnoma zapustila; odšel je na obale od dežja naraste Kosanice, strmoglavil v blatne valove in našel mir v smrti.

«O ljudje božji, kaj bi človeku?» je vzkliknil človek, ki je ravno prišel v kavarno.

«Izdržati ni mogel», odgovarja nekdo drugi, «e, vsakdo ne more tega izdržati. Srce mora biti iz kamna, živci iz železa, da ne zacviliš.»

(Dalje prihodnjič.)

„DRAGICA“

Francoski roman pisal G. M. de Bièvre.

Igrala sta, jaz pa sem opazovala svet.

Dostojanstveniki so hodili postavno in napihnjeno gor in dol po dvorani; finega vedenja se pač ne more kupiti. Očete teh napihnjencev so leta 1793. sekali z giljotino glave, ker se pač niso dobro počutili in niso mogli odpuščati finim ljudem, da se morejo neprisiljeno in vendar plemenito vesti — oni pa ne. Zdaj pa, ko imajo denar, bi radi nastopali kot napudrani markizi. Toda nabij na kmetijski čevlji rdečo peto — plesni čevljiček to še vendar ni!

Kako vpije ona družba tam v kotul Kot papige v kletkah! Nekateri ženske tako klepetajo, da morajo sredi stavka prenehati, ker ne vedo, kaj hočejo pravzaprav povedati. Druge pa to prav dobro vedo. Zato pa le izpod pahljač epazke, zlobnosti in opravičljiva na vse strani.

Marsikateri plesalec je že prijel za trnek. Na plesih namreč deklice ribarje. Pa ne rib, moške, ponoči, ob svitu plamenice — svojih oči. Za vabo jim je gola rama, rožnata nožica v prozornih nogavicah, nožica, ki gleda iz čipk. To vabi! En pogled, en nasmeh — in krap se vjame. Treba je biti samospreten. Krap se otreša, vrvica se lahko utrga, nastavi mu še mrežo — pelji ga pred oltar: vjel se je!

«Nezaslišano, kaj dandanes matere hčeram dovoljujejo,» je godrnjal nek star krap, ki je bil brez zoba in zato ni mogel na lepo vabo ugrizniti. «Čim globlje so razgaljene, tim višje zahteve ti stavijo. Tiste, ki pa nimajo prav nič premoženja, ti pa kar naravnost dokazujejo svojo goloto.»

Njegov sosed, ki še ni bil tako izžet, mu je odgovoril: «Pustite, marsikatera teh ljubkih, malih koket napravi še lepo partijo. Denar izgubi vrednost, lepota pa ne!»

Jaz pa sem pela na tihem:
»Kdo me ujame?
Tralala!
Kdo me ljubi?
Tralala!

Ljubljen biti! Kdo more to reči? — Uboge, mlade deklice! Kako se mučijo za svojo srečo! Kako se mučijo za zaročni prstan, za oni lepi prstan z diamantom in rubinom, ki predstavlja čistost in moč! Ne vselej; kajti eh, za marsikatero izmed nas je diamant prva solza, ki jo pretečimo, rubin prva kaplja krvavečega srca in prstan prvi člen verige, katere ne bomo mogli več razpeti, kajti ločitev je ne razpne, temveč zdrobi, njeni koščki pa se zdaj v srce.

Poslano*

Neka oseba me je hujkala, da bi jaz z neko neosnovano obdolžitvijo povzročila v družini Romšak prepir, kar se ji pa ni posrečilo. Proti vsakemu, ki bi govoril o kakem razmerju med mano in Romšakom, bom sodnijsko postopala.

Naklo, dne 8. marca 1922.

Angela Teran s. r.

* Za vsebino je uredništvo odgovorno le v toliko, v kolikor predpisuje zakon.

Velika avto-delavnica in garaža JOSIP JUG

sprejema vsakovrstna popravila od najmanjših do generalnih popravil. Popravila točna, dela z jamčeno.

Maribor, Tržaška cesta 16.

Ah, kakšne čudne stvari! Naj se zagrne zavesa in jaz postanem zopet vesela Dragica!

Moja veriga bodi cvetlični venec, spleten iz vseh evrek, ki pomenijo nežnost in zvestobo.

Godba me je upijala, cvetje, luči, ples, pokloni, ki jih moram mirno poslušati, niti s trepalnic ne smeš ganiti. Misli sem: ustvarjene smo ne da ljubimo, temveč da nas drugi ljubijo. Kadar je mož normalen, pravi: deset žensk za eno. Sicer malo negalantno, toda resnično. Torej je naša naloga, moža prepričati, da smo mi dotična ena, edina nenadomestljiva, brez katere pravi zanj ni sreče na svetu: in potem plavaj, barčica, naprej z razpetimi jadrji na otok smeha in veselja!

Stare samce imenujejo pri nas «celibatari». Olani te bratovščine, pedantni filologi, so iznašli to ime, ki izhaja, kot mi je pravil Lip, od izraza «celum habitare», to se pravi: že na zemlji raj imeti. In stari samci ga baje imajo, ker nimajo žene, ki bi jih jezila. Taka neeramnost!

Maščujmo se zato nad temi samci, in sicer na ta način, da jih poročimo in jim napravimo pekel na zemlji. Pa dober tek!

Tetin glas je prekinil moje razmišljanje:

«Vseknite se, gospod de Balaquin!» Teta je dobila igro in privoščila prijatelju nezvestega barona Livarota, samo kratko pavzo. Medtem se ji je približal vojvoda Calbo, se priklonil pred njo kot pred kakšno kraljico, roko položil na srce in začel:

«Milostiva gospodična, dovolite mi, da vam izrazim svoje globoko spoštovanje.»

Teta se je obrnila k meni in šepnila pod pahljačo:

«Moški pa spoštovanje! Nikar ne verjemi, otrok! Varajo eden bolj kot drugi! Temu tu se že na nosu bere, da išče bogata neveste, ampak smo še mi tukaj! — Ifigenija, odpri oči!»

Potem se je obrnila k Hidalgu, katerega ni mogla trpeti in rekla: «Vi bi bili zelo veseli, če najdemo kako bogato dedinjo. Bakarati, konji, lepote, He?»

«Smehljaj se je in se ni čutil nič prizadete, meni na ljubo je poslušal te izbruhe popolnoma mirno. Takt in prisotnost duha sta mu branila, da bi kaj govoril, pač pa je hotel pokazati, da pozna dekleta, ki ne potrebujejo nobene dote, ker so zanj brez denarja lepe.»

«O milostiva! — Vaša nečakinja! — Cvet za oko, strup za srce!»

Ponudil mi je roko in šla sva plesat. Zvijala sem se v rokah lepega Španca in hotela sem, da bi videli, da sem že prava dama.

(Dalje prih.)

Razne vesti

PATOLOŠKI INSTITUT V BEOGRADU.

Beograd, 8. marca (Izv.) Dne 20. t. m. se bo vršila v računskem oddelku ministrstva gradjevina ofertalna licitacija za zgradbo patološkega instituta v Beogradu. Za zgradbo tega poslopja je proračunana vsota 7.800.000 Din.

PRAVDA ZA HABSBURŠKA POSESTVA NA ČEŠKEM.

Praga, 8. marca. (Izv.) Kakor javlja «Večer», se prične dne 15. t. m. pred tukajšnjim deželnim sodiščem razprava v procesu praške občine proti Karlu Habsburgu za povrnitev posestev, ki jih je Ferdinand II. po bitki na Beli gori zaplenil za svojo rodbino.

MADŽARSKI IN ITALIJANSKI REPUBLIKANCI.

Budimpešta, 8. marca. (Izv.) Italijanska republikanska stranka je poslala madžarski republikanski stranki pismo, kjer naznanja, da se vrši dne 20. aprila spominška slavnost za Mazzinijem ter predlaga, naj se vrši prihodnji evropski republikanski kongres leta 1924. v Budimpešti. Povabilu je priloženo pismo Ludvika Košutha Mazziniju, kjer se poudarja potreba medsebojnega sporazuma med madžarskim in italijanskim narodom.

BREZPOSELNOST V AVSTRIJI.

Dunaj, 8. marca. (Izv.) Na včerajšnji seji delavske zbornice je poročal predsednik o vprašanju brezposelnih. Povdarjal je, da je na Dunaju do sedaj približno 35.000 brezposelnih, na Gornje Avstrijskem 7000, na Štajerskem pa 2000. Pričakovati je, da se bo to število povečalo. V resoluciji se pozivlje vlada, naj skrbí zlasti za one delavce, ki so vsled krize v eksportni industriji ostali brez dela.

NAPETA POLITIČNA SITUACIJA V AVSTRIJI.

Dunaj, 8. marca. (Izv.) Pogajanja med strankami glede uporabe kreditov se niso nadaljevala. «Neue Freie Presse» meni, da se je položaj tako poostрил, da vidi izhod iz te krize samo v razpustu zbornice in v novih volitvah, ki pa se ne bi mogle vršiti pred jesenjo. Do novih volitev bi sedanja vlada le vodila državne posle.

NEMICIJA IN TOPNIŠKI VEŽBENIK

Pariz, 8. marca. (Izv.) Medzavezniška vojaška nadzorstvena komisija je dne 27. februarja zahtevala od nemške vlade, naj na podlagi določb versajske pogodbe do 20. t. m. izda namesto sedanjega nov vojaški pravilnik za topniške čete, ker je sedanji protiven določbam mirovne pogodbe.

Odgovorni urednik Vit. F. Jelenec. Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra».

Vremensko poročilo

Ljubljana, 9. marca 1922.

Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	733.1	9.0	jug. zap.	oblačno	—
Ljubljana	14.	733.5	8.0	—	dež	—
Ljubljana	21.	733.3	7.3	—	oblačno	—
Zagreb	7.	759.5	11.0	brezvetra	—	2.0
Beograd	7.	762.8	11.0	jug. zah.	—	1.0
Dunaj	7.	732.4	9.0	zapad	dež	—
Praga	7.	—	—	—	—	—
Inomost	7.	759.2	5.0	brezvetra	več obl.	32.0

V Ljubljani barometer nastanov., temp. visoka. — Sonce vzhaja ob 6.26, zahaja ob 17.57.

TERETNI AUTO

za podvoz 3-5 tona, novi ili rabljeni, u posvema dobrom stanju traži

„ASTRA“ 610

dioničarsko društvo

ZAGREB, Preradovičeva ul. 2.

Med prvo slovensko klasiko stajemo dr. Ivana Tavčarja, njegovi zadnji dve deli Osvetje v jeseni in Visoka kronika pa med najboljšje slovenske novele in poezije. Obe priina IV. zvezek

Tavčarjevih zbranih spisov, ki ga je uredil dr. Ivan Prijatelj in ki je ravno kar izšel.

Cena D 10.—, po pošti D 1.20 več.

Naročila na Tiskovno zadrugo v Ljubljani, Prešernova ulica, nasproti glavne pošte.

Mali oglasi

stanje do 20 besedi 0.10, vsakih nadaljnjih 5 besedi 0.05. — Trgovski oglasi, dopisovanja, naročila do 20 besedi 0.10, vsakih nadaljnjih 5 besedi 0.05. — Plača se sprejme. (Lahko tudi v enotah.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priloženo enotni za odgovor.

Prodaj

Proda se posestvo,

oddaljeno pol ure od železniške postaje z vsemi gospodarskimi poslopi in okrog 20 orolov zemlje. — Cena po dogovoru. Pojasnila daje Ana Prapar, Škrjanče st. 5, občina Mirna, in Alojzij Smrke, Zuzemberk št. 93. 603

Proda se 632

lepa spalna opravla. Ogleda se Stari trg št. 20/L.

Večja hiša 573

v sredini mesta v Ljubljani, se za nizko ceno proda. Naslov pove upravo «Jutra».

Dopisovanje

Gospodična, 608

inteligentna, mlada, želi dopisovati v francoskem ali slovenskem jeziku z mladim, inteligentnim gospodom. — Ponudbe pod «Vladka» na upravo «Jutra».

Stanovanja

Soba, 618

veliko, mebelovano ali mebelovano, išče realni profesor. Pod «Realka» na upravo.

Soba 619

veliko, mebelovano, in drugo manjšo mebelovano, obe sredi mesta, preskrbim onemu, ki mi da veliko mebelovano. Pod «Nemeblovana» na upr.

Meblovana

mesečna soba se odda mirni gospodični, eventualno tudi s brano. Naslov pove upravo «Jutra».

Meblovano sobo

z brano ali brez hrane se išče za enega gospoda. Ponudbe: G. Jankovič, Ljubljana, poštnelešče. 576

Razno

Vročje 605

vsake vrste iz jute, teške in papirnat kupnje vedno in v

vsaki množini ter jih plačuje najbolje trgovina J. Kušan v Kranju (Gorenjsko).

Učeneo 623

se sprejme v trgovino z mešanim blagom v Ljubljani. Kje? pove upravnistvo «Jutra».

Tečaj ruske jezika

priredi dr. Preobraženskij, univerz. lektor. Vpisovanje do konca tega tedna v I. držav. gimn. Tomanova ul. 8, pri g. Schotta ob delavcih od 16. do 18. ur. 604

Lesna stroka. 614

Vseh v stroko spadajočih pisarniških del več uradnik z dobrimi referencami in zvezami v Srbiji išče mesta kot blagajnik, knjigovodja in korespondent ali poslovodja. Ponudbe pod «Uradnik 1538» na upravnistvo «Jutra».

Leča, 545

nova, debelozrnata zelena meloka za kubo, se dobi pri Sorer & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica 12. Zahtevajte naš cenik vrtnih in poljedelskih semen.

Lepo meblvano sobo išče ravnatelj do 15. aprila

v sredini mesta ali v vili na periferiji. Najemnina postranska stvar. — Cenjene ponudbe pod «Lepa soba» na upravo «Jutra». 622

Yabilo.

Podpisani upravni odbor konsorcija «Prosvetni dom» na Jesenicah vabi us

skupščino družbenikov,

ki se vrši v petek, 24. marca 1922., ob 7. uri zvečer v Humrovi restavraciji na Jesenicah s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo upravnega odbora. — 2. Potrditev računa za I. upravno leto. — 3. Obračun. — 4. Sklepanje o razdružitvi konsorcija s predlogom, da se prenese imetje na «Društvo Prosvetni dom» na Jesenicah.

Jesenice, dne 8. marca 1922.

Za upravni odbor:

Predsednik: dr. Pavliček s. r.

Natečaj.

Uprava državnih monopolov potrebuje takoj

dva mlajša strojna ali elektrotehniška inženjerja za tehniška dela v tobačnih tvornicah in drugih njih instalacijah.

Reflektanti, ki morajo biti državljani kraljevine SHS, naj predložijo svoje listine o svršeni fakulteti in praksi, po katerih se jim bo odredila plača, primerno zakonu o ureditvi ministrstva za zgradbe.

Rok prijave je do 15. aprila 1922.

Iz pisarne uprave državnih monopolov

JM br. 1208 Beograd.